

El nuevo Pascual o la prostitución - Francesc Pujols

Francesc Pujols (1882-1962) va publicar una vintena de llibres, des d'un recull de poesies prologades per Joan Maragall fins a estudis artístics, assajos polítics i obres dramàtiques. Creador de la pantologia o religió científica catalana, faceciós i dispers, hereu i home de tertúlia, filòsof i diletant, és autor d'una obra inclassificable, que sovint és exalçada o blasmada amb entusiasme.

El nuevo Pascual s'inicia amb la frase següent: "He aquí un libro para los que no se lo tomen en serio". És temptador, a partir d'aquí, fullejar-lo com un producte còmic i deixar-lo de banda per dedicar-se a obres més serioses. Però si no podem prendre el llibre seriosament, tampoc no hi podem prendre la primera frase, que sembla més aviat un intent de distanciar-se'n, una mostra de respectuosa *nonchalance* més que no pas una autodesqualificació integral.

Perquè el llibre és força seriós. Certament, inclou fragments humorístics, i no es pot considerar una novel·la convencional, sinó més aviat una d'aquelles obres divuitesques on els llibertins moralitzaven i es burlaven del que els envoltava i, sovint, de si mateixos. El lector hi trobarà diàlegs filosòfics, col·leccions d'aforismes, anècdotes, somnis, acudits i exclamacions. Els estils són igualment variats: de la paròdia periodística o bíblica fins a col·loquialismes descordats, catalanades flagrants i una sintaxi a mig camí entre l'Unamuno més tràgic i les *greguerías* més hilarants. Però el que el lector hi trobarà és sobretot llibertat: Francesc Pujols hi aboca una trama extravagant, però també interpel·lacions al lector, apartats, jocs metaliteraris i la més pura imprevisibilitat. Si Pujols hagués escrit en francès, seria objecte de més d'un estudi dels que els assagistes escriuen per brillar amb més intensitat.

El tema d'*El nuevo Pascual* és l'amor veneri, el que es troba en la prostitució, sí, però també en l'adulteri i en el matrimoni. Una gran part del llibre està destinada a formalitzar un seguit de coneixements especialitats que bé poden merèixer l'atenció del lector. Aquests coneixements són vehiculats sovint en forma de paradoxes, símilis i quiasmes. En més d'una ocasió aquests coneixements freguen la procacitat. Aquest fet pot explicar la negativa dels hereus a reeditar-lo, i de retruc la llegenda que ha envoltat aquest llibre des que es va publicar l'any 1906.

Venerat per Salvador Dalí, glossat per Josep Pla, cantat per Quimi Portet, el nom i l'anecdota de Francesc Pujols no ha desaparegut mai dels cenacles literaris. Per fer-li justícia, pot ser convenient tancar aquest paràgraf amb un breu assortit

d'aforismes extrets del llibre: "Nuestro desprecio por las cosas nos alegra cuando es apreciado por los demás". "Gozar no es más que ahorrarse el tormento de no satisfacer nuestros deseos", "La prueba de que la voluntad no existe es que los hombres voluntariosos no pueden dejar de serlo".